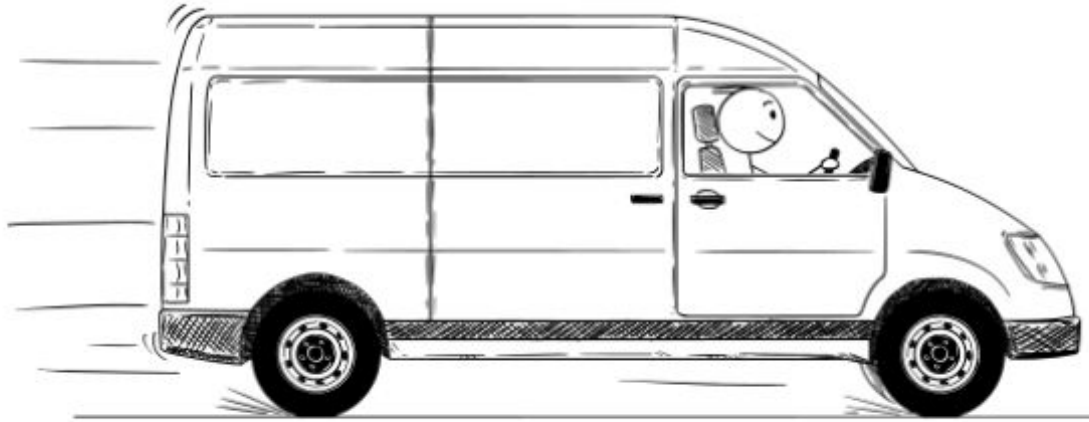

פיזיקה בגובה העיניים

קינמטיקה - 2

מהירות (V)

מהירות (V)

הגדרה - המרחק שגוף עובר ליחידת זמן.

סימון - V

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{x - x_0}{t - t_0} \left[\frac{m}{s} \right] \quad \text{נוסחה (מהירות קבועה):}$$

פרמטרים:

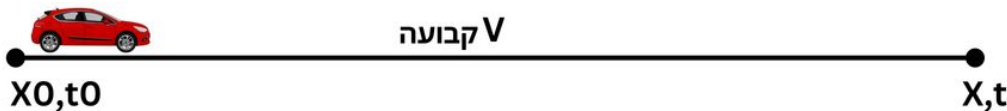
• X - מיקום סופי [m]

• X_0 - מיקום התחלתי [m]

• t - זמן סופי [s]

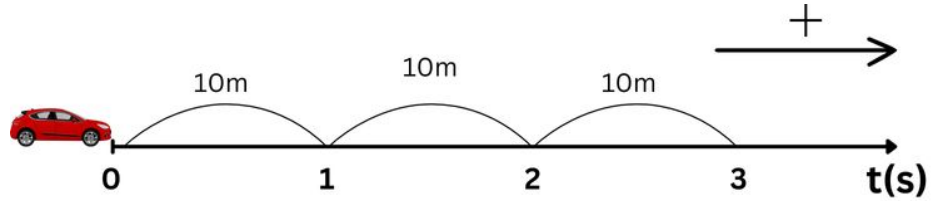
• t_0 - זמן התחלתי [s]

יחידת מידה: m/s.

דוגמה 1:

רכב נע בכיוון החיובי ועובר מרחק של 10 מטר בכל שנייה. חשב את מהירות הרכב.

$$\Delta X = 10\text{m} , \Delta t = 1\text{s}$$

$$V = ?$$

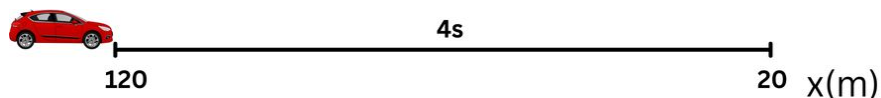
$$V = \Delta X / \Delta t$$

$$V = 10 / 1 = 10$$

$$V = 10\text{m/s}$$

דוגמה 2:

רכב נע במהירות קבועה מנקודה $X = 120\text{m}$ למיקום 20m מטר תוך 4 שניות . מצא את מהירותו.

$$X_0 = 120\text{m}, X = 20\text{m}, \Delta t = 4\text{s}$$

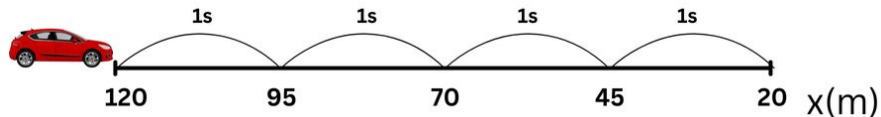
$$V = ?$$

$$V = \Delta X / \Delta t$$

$$V = (X - X_0) / \Delta t$$

$$V = (20 - 120) / 4 = -25$$

$$V = -25\text{m/s}$$

כלל: גוף הנע לכיוון החיובי מהירותו חיובית, גוף הנע בכיוון השלילי מהירותו שלילית (כמו העתק).

דוגמאות - המשך...

3. ילד רץ במהירות קבועה ממיקום 0 למיקום 100m ב-5 שניות. מהי מהירותו.

$$X_0 = 0, X = 100\text{m}, \Delta t = 5\text{s}$$

$$V = ?$$

$$V = \Delta X / \Delta t = (X - X_0) / \Delta t$$

$$V = (100 - 0) / 5 = 20$$

$$V = 20\text{m/s}$$

4. רכב נע במהירות קבועה לכיוון השלילי ועבר מרחק של 100 מטר ב-25 שניות. מהי מהירותו.

$$\Delta X = -100\text{m}, \Delta t = 25\text{s}$$

$$V = ?$$

$$V = \Delta X / \Delta t$$

$$V = -100 / 25 = -4$$

$$V = -4\text{m/s}$$

דוגמאות - המשך...

5. אדם רוכב על אופניים במהירות קבועה שגודלה 4m/s בכיוון החיובי.

הוא מתחיל את נסיעתו ממיקום 200m ורוכב במשך 30 שניות. חשב את המיקום הסופי של הרוכב.

$$X_0 = 200\text{m}, V = 4\text{m/s}, \Delta t = 30\text{s}$$

$$X = ?$$

$$V = (X - X_0)/\Delta t \quad / \cdot \Delta t$$

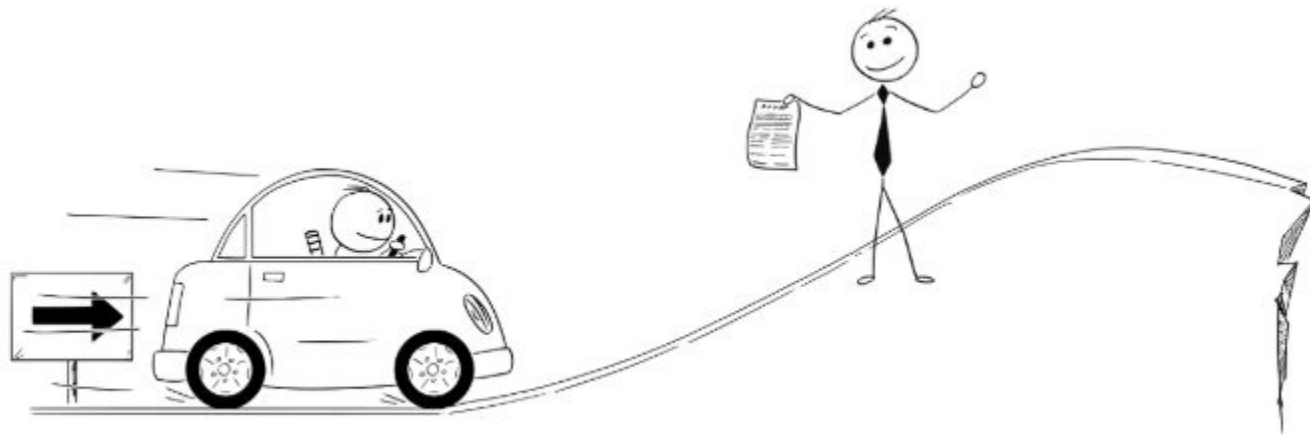
$$V \cdot \Delta t = X - X_0$$

$$X = X_0 + V \cdot \Delta t$$

$$X = 200 + 4 \cdot 30 = 320$$

$$X = 320\text{m}$$

משוואת מיקום-זמן

משוואת מיקום-זמן

הגדרה - משוואת מיקום-זמן היא כלי מתמטי המקשרת בין מיקום הגוף X לזמן t .

פיתוח המשוואה:

$$V = \Delta X / \Delta t$$

$$V = (X - X_0) / (t - t_0)$$

$$V(t - t_0) = X - X_0$$

$$X = X_0 + V(t - t_0)$$

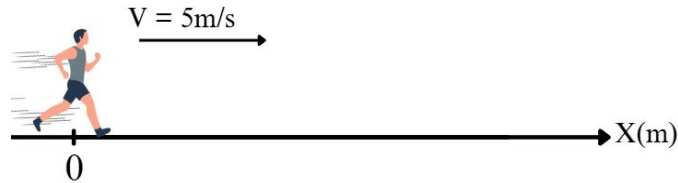
קבועים: X_0, V, t_0

משתנים: X, t

במקרה שרוצים לייצר ביטוי של X כפונקציה של t נציב רק את הקבועים.

דוגמה 1:

בתחרות ריצה אזורית יצא רץ מצטיין מנקודת ההתחלה $X = 0$ ברגע $t = 0$ במהירות קבועה של 5m/s .

$$X_0 = 0, t_0 = 0, V = 5\text{m/s}, t = 4\text{s}$$

$$X = ?$$

$$X = X_0 + V(t - t_0)$$

$$X = 0 + 5(4 - 0) = 20$$

$$X = 20\text{m}$$

א. היכן ימצא הרץ כעבור 4 שניות מתחילת התחרות.

ב. תוך כמה זמן יגיע הרץ לנקודת הביקורת שמרחקה 28 מטרים מנקודת ההתחלה.

$$X = 28\text{m}, V = 5\text{m/s}, X_0 = 0$$

$$t = ?$$

$$X = X_0 + V(t - t_0)$$

$$28 = 0 + 5(t - 0)$$

$$28 = 5t$$

$$t = 28/5 = 5.6$$

$$t = 5.6\text{s}$$

דוגמה 1 - המשך...

ג. פתח ביטוי המתאר את מיקום הרץ X כפונקציה של הזמן t .

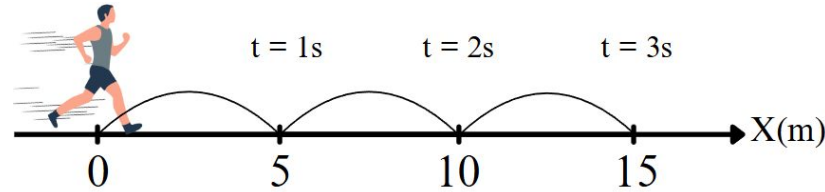
$$X(t) = ?$$

$$X_0 = 0, V = 5\text{m/s}, t_0 = 0$$

$$X = X_0 + V(t - t_0)$$

$$X = 0 + 5(t - 0)$$

$$X = 5t$$

ד. כיצד היה משתנה הביטוי אם הרץ היה מתעכב בהתחלה 2 שניות ורק אז מתחיל לרוץ.

$$t_0 = 2\text{s}$$

$$X = X_0 + V(t - t_0)$$

$$X = 0 + 5(t - 2)$$

$$X = 5t - 10$$

שימו לב שמקרה זה תחום ההגדרה של הביטוי לפונקציה הוא $t > 2\text{s}$ אם נציב זמן קטן יותר התשובה לא תהיה נכונה

דוגמה 2:

חוקר במעבדה עוקב אחר תנועת חלקיק שמשוואת התנועה שלו $X(t) = 20t - 5$

א. מהו המיקום ההתחלתי ומהירותו של החלקיק.

$$X(t) = 20t - 5$$

$$X = X_0 + V(t - t_0)$$

$$X_0 = -5\text{m}, V = 20\text{m/s}$$

ב. מצא את מיקום החלקיק בזמן $t = 3$ שניות.

$$t = 3\text{s}$$

$$X = ?$$

$$X = 20t - 5$$

$$X = 20 \cdot 3 - 5 = 55$$

$$X = 55\text{m}$$

דוגמה 2 - המשך...

ג. מתי יגיע החלקיק למיקום $X = 35$ מטרים.

$$X = 35\text{m}$$

$$t = ?$$

$$35 = 20t - 5$$

$$20t = 40 \quad /: 20$$

$$t = 40/20 = 2$$

$$t = 2\text{s}$$

דוגמה 3:

גוף נע במהירות קבועה ממיקום התחלתי $X_0 = 80\text{m}$ למיקום $X = 20\text{m}$ במשך 10 שניות.

א. חשב את מהירות הגוף.

$$X_0 = 80\text{m}, X = 20\text{m}, \Delta t = 10\text{s}$$

$$V = ?$$

$$V = (X - X_0)/\Delta t$$

$$V = (20 - 80)/10 = -60/10 = -6\text{m/s}$$

$$V = -6\text{m/s}$$

ב. פתח ביטוי המתאר את מיקום הגוף X כפונקציה של הזמן t .

$$X(t) = ?$$

$$X_0 = 80\text{m}, V = -6\text{m/s}$$

$$X = X_0 + V(t - t_0)$$

$$X = 80 - 6t$$

דוגמה 3 - המשך...

ג. תוך כמה זמן יגיע הגוף למיקום $X = 50\text{m}$.

$$X = 50\text{m}$$

$$t = ?$$

$$X = 80 - 6t$$

$$50 = 80 - 6t$$

$$6t = 30 \quad /: 6$$

$$t = 5\text{s}$$

גרפים

גרף מיקום-זמן

$$X = X_0 + V(t - t_0) \text{ : משוואה}$$

ציר אנכי - $x(m)$

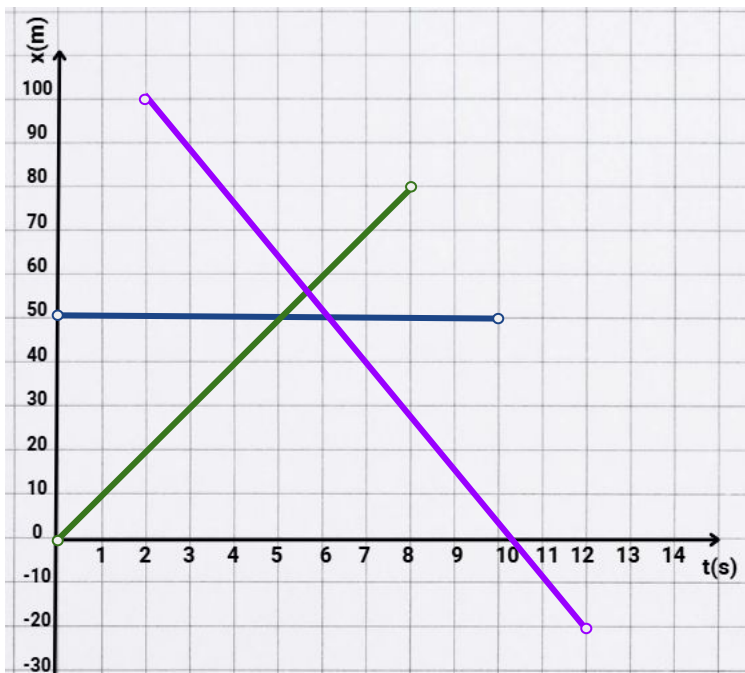
ציר אופקי - $t(s)$

- יחידות המידה של ציר בסוגריים.

שיפוע הגרף - מהירות (V)

- מהירות קבועה: השיפוע קבוע - קו ישר.

גרף מיקום-זמן דוגמאות:

1. גוף נח במיקום 50 מטר במשך 10 שניות.

2. רכב נע במהירות קבועה מ $x=0$ ל- $x=80$ מטר תוך 8 שניות.

3. ברגע $t=2$ שניות רכב יוצא ממיקום 100 מטר ומגיע ל- $x = -20$ מטר תוך 10 שניות.

 שימו

במנוחה - הקו מקביל לציר האופקי

במהירות חיובית קבועה - הקו עולה בקו ישר

במהירות שלילית קבועה - הקו יורד בקו ישר

גרף מהירות-זמן

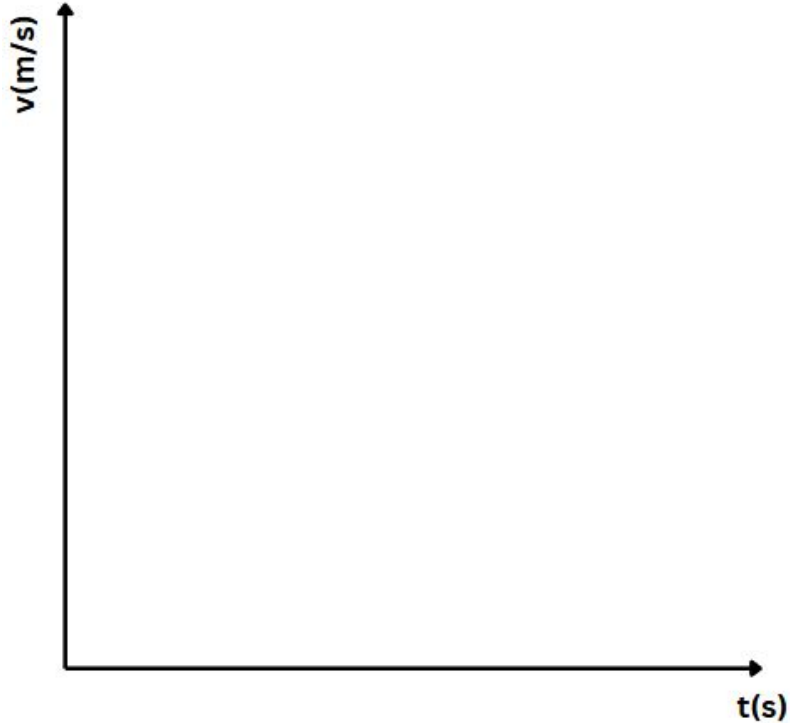
המהירות קבועה.

ציר אנכי - $V(m)$

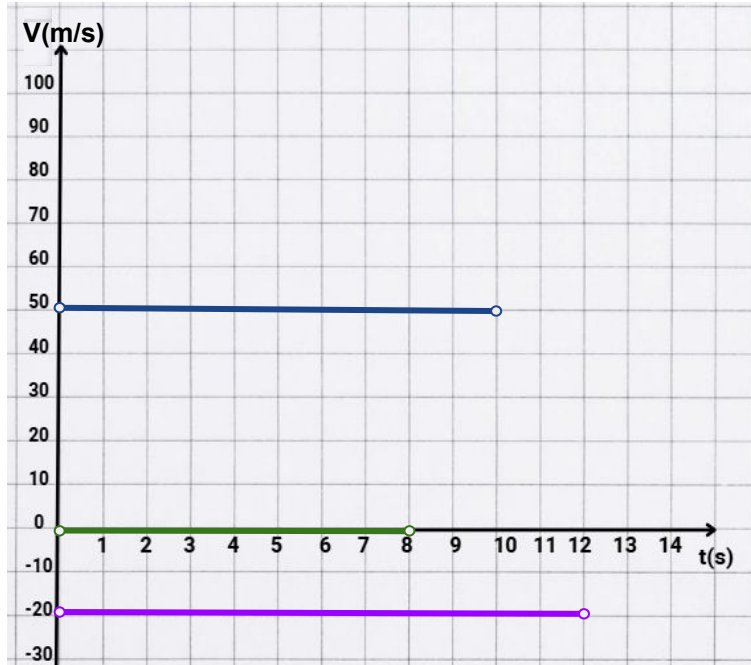
ציר אופקי - $t(s)$

• יחידות המידה של ציר בסוגריים.

כלל: השטח מתחת לגרף מהירות-זמן הוא ההעתק - ΔX

גרף מהירות-זמן דוגמאות:

1. גוף נע בכיוון החיובי במהירות קבועה של 50 מטר לשנייה במשך 10s.

2. רכב נמצא במנוחה מ- $t = 0$ עד $t = 8$ s.

3. גוף נע במהירות $V = -20$ m/s במשך 12 שניות.

כלל: השטח מתחת לגרף מהירות-זמן הוא ההעתק ΔX

$$\Delta X = 10 \cdot 50 = 500\text{m}$$

$$\Delta X = 12 \cdot (-20) = -240\text{m}$$

דוגמה 1:

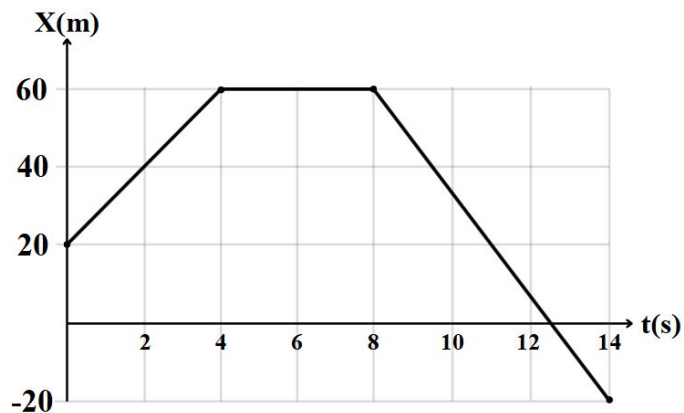
אדם נמצא במיקום $X_0 = 20\text{m}$ בזמן $t = 0$. הוא נע במהירות קבועה בכיוון החיובי במשך 4s עד למיקום $X = 60\text{m}$. לאחר מכן הוא נח במשך 4s , ואז נע במהירות קבועה בכיוון השלילי במשך 6s עד למיקום $X = -20\text{m}$.

א. שרטט גרף מיקום-זמן עבור תנועתו של האדם

1 → 2: $(0, 20) \rightarrow (4, 60)$

2 → 3: $(4, 60) \rightarrow (8, 60)$

3 → 4: $(8, 60) \rightarrow (14, -20)$

דוגמה 1 - המשך...

ב. חשב את מהירות הגוף עבור כל אחד מחלקי התנועה.

$0 < t < 4\text{s}$:

$$X_0 = 20\text{m}, X = 60\text{m}, t = 4\text{s}$$

$$V = (X - X_0)/t$$

$$V = (60 - 20)/4 = 40/4 = 10$$

$$V = 10\text{m/s}$$

$4\text{s} < t < 8\text{s}$:

$$V = 0$$

$8\text{s} < t < 12\text{s}$:

$$X_0 = 60\text{m}, X = -20\text{m}, t = 6\text{s}$$

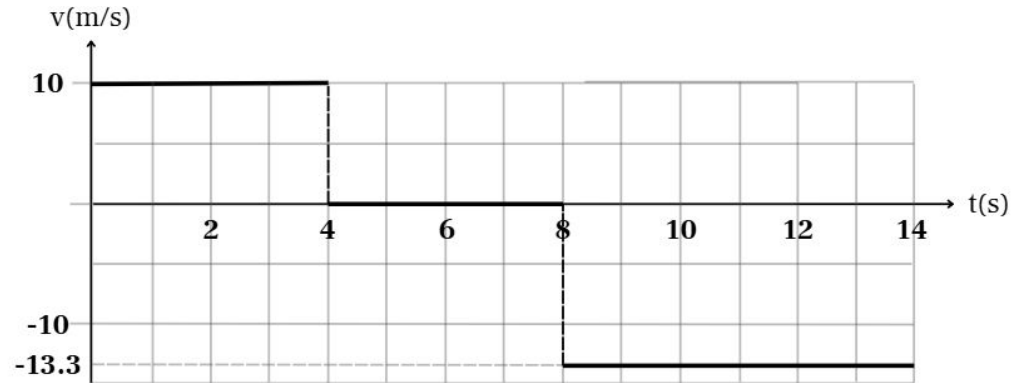
$$V = (X - X_0)/t$$

$$V = (-20 - 60)/6 = -80/6 = -13.33\text{m/s}$$

$$V = -13.33\text{m/s}$$

דוגמה 1 - המשך...

ג. שרטט גרף המתאר את מהירות האדם V כפונקציה של הזמן t .

$$0 < t < 4: V = 10\text{m/s}$$

$$4 < t < 8: V = 0$$

$$8 < t < 12: V = -13.33\text{m/s}$$

ד. מהו ההעתק הכולל של הגוף

שטח מתחת לגרף מהירות זמן:

$$\Delta X = 10 \cdot 4 + (-13.33) \cdot 6 = -40$$

$$\Delta X = -40\text{m}$$

מהירות ממוצעת - $\bar{v}$

הגדרה - המרחק הכולל שעבר הגוף חלקי הזמן.

סימון - $\bar{v}$

נוסחה (מהירות קבועה):

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{x - x_0}{t - t_0} \left[\frac{m}{s} \right]$$

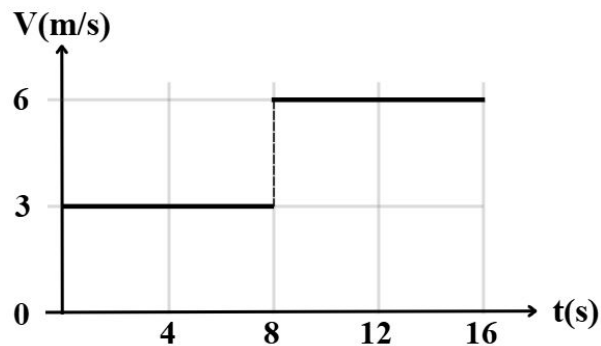
פרמטרים:

- X - מיקום סופי
- X_0 - מיקום התחלתי
- t - זמן סופי
- t_0 - זמן התחלתי.

יחידת מידה: m/s.

דוגמה 2:

רון נוסע על אופנוע ספורטיבי לאורך כביש ישר בדרכו לעבודה בבוקר. הגרף שלפניך מתאר את המהירות של האופנוע של רון כפונקציה של הזמן במהלך 16 השניות הראשונות של הנסיעה.

$$\Delta X = ?$$

העתק הוא שטח מתחת לגרף מהירות-זמן

$$\Delta X = \Delta X_1 + \Delta X_2$$

$$\Delta X = 3 \cdot 8 + 6 \cdot 8 = 72$$

$$\Delta X = 72\text{m}$$

א. חשב את ההעתק הכולל שעבר האופנוע של רון עד שנייה $t = 16\text{s}$.

דוגמה 2 - המשך...

ידוע, כי המיקום ההתחלתי שממנו יוצא רון הוא $X_0 = 68\text{m}$.

ב. מהו המיקום הסופי של האופנוע של רון.

$$X_0 = 68\text{m}$$

$$X = ?$$

$$\Delta X = X - X_0$$

$$72 = X - 68$$

$$X = 140\text{m}$$

$$V = ?$$

$$16\text{s} \leq t \leq 30:$$

$$X = 0, X_0 = 140\text{m}, t = 30\text{s}, t_0 = 16\text{s}$$

$$X = X_0 + V(t - t_0)$$

$$0 = 140 + V(30 - 16)$$

$$-14V = 140 \quad /: (-14)$$

$$V = -10\text{m/s}$$

בעקבות תקלה במנוע האופנוע החליט רון לחזור למוסך הקרוב שנמצא במיקום $X = 0$.

ג. חשב את מהירות החזרה אם ידוע כי הגיע למוסך ברגע $t = 30\text{s}$.

דוגמה 2 - המשך...

ד. חשב את המהירות הממוצעת של האופנוע מרגע יציאתו ועד הגעתו למוסך.

$$v = ?$$

$$v = \Delta X/t$$

$$v = (0 - 68)/30 = -2.27$$

$$v = -2.27\text{m/s}$$

שיעורי בית 2

קובץ -

<https://docs.google.com/document/d/1gBcCenKBX1Tsj3EyZPF3n-ltFIWL9eAUUsI-fP4BH5co/edit?tab=t.0>